

Ekonomka Šichtařová: Polovina celé naší ekonomiky je přerozdělována. Jsme tedy z poloviny socialistická země - nefunkční hybrid, kočkopes (Rozhovor)

- CZ24 News | 11. ledna 2023

ČESKO: Heslo „Čtyřicet let jsme byli vedeni stranou, teď chceme jít rovně,“ bylo jedním ze sloganů listopadu 89 a vyjadřovalo touhu lidí po normálním životě bez zavádějícího diktátu ideologie. Nadechli jsme se svobody, jenže ouha, někdy před dvaceti, jednadvaceti lety začala opět nad našimi životy přebírat otěže ideologie. A v tom tkví, podle ekonomky Markéty Šichtařové, hlavní příčina problémů, jichž jsme dnes svědky i v podobě roztočené inflace, zdivočelých cen energií a klesající životní úrovně. V předchozí části našeho rozhovoru k tomu uvedla: „Sorta ideologů, kteří vycházejí z vysokých škol, se snaží ekonomiku ovlivňovat ne tak, aby byla nejefektivnější, ale tak, jak si myslí, že to je ideologicky správně. A to je začátek konce.“ Specificky v Evropě ekonomicky vražedný mix spoluvytváří zelená politika, fiskální rozhodnutí vlád a monetární zásahy bank. O příčinách neradostných vyhlídek z ekonomického pohledu se budeme bavit i dnes.

Martina: Markéto, proč myslíte, že nás Evropská banka svým chováním táhne ještě hlouběji, než doposud jsme? Jestli jsem to správně pochopila.

Markéta Šichtařová: Protože v tuto chvíli asi nemůže jinak, protože její politické zadání je... Víte, každý živý organismus má primární program hlavně přežít. Evropská centrální banka potřebuje hlavně přežít, protože eurozóna potřebuje hlavně přežít. V okamžiku, kdy bychom se snažili maximálně bojovat proti inflaci, tak bychom pravděpodobně způsobili bankrot některých jihoevropských zemí, zejména Itálie, ale možná i dalších, jako je Řecko, Portugalsko, a tak dál, to znamená, že by došlo k vypadnutí z eurozóny. A tím by vlastně eurozóna destruovala sama sebe, a to prostě nemá v genech. Ona má v politicky v genech přežít.

Martina: Přežití – i kdybychom to my, jako jednotlivci, neměli přežít.

Markéta Šichtařová: Zatím to nevypadá, že bychom to jako jednotlivci nepřežili, zatím to vypadá, že se extrémní inflace propíše do toho, že všichni budeme v průměru chudnout, a nejvíc to odskáčou důchodci v podobě penzijních fondů, protože tyto penzijní fondy mají nakoupené, napříč celou Evropou, ohromná kvanta zejména státních dluhopisů, které generují ztrátu. Takže důchodci budou chudnout, a budou přicházet o své celoživotní úspory. Ale zdá se, že politici si vyhodnotili, že to je přijatelná daň za to, že eurozóna jako politický projekt přežije.

Martina: Když se podíváme na to, proč to takhle politici mohli vyhodnotit, tak když to brutálně zjednoduším, obětujeme důchodce, protože tady narůstá velká nevraživost na staré lidi, dochází k větším mezigeneračním třenicím, než jsme jich asi byli svědky třeba za mého mládí. Z ministerstva financí zaznívají náznaky, že by se vláda dál mohla ubírat u důchodů cestou snižování zásluhovosti. Vy jste to kritizovala. Co se vám na tom nelíbí?

Markéta Šichtařová: Na snižování zásluhovosti u důchodů?

Martina: Ano.

Markéta Šichtařová: Protože je to pochopitelně nespravedlivé. Protože pokud si někdo do systému celý život vydělává hodně peněz, má třeba hodně dětí, a tím pádem dotuje důchodový systém tím, že to kvantum dětí je schopno vydělávat, a přinášet peníze do systému. Pokud někdo vydělává hodně peněz, a tím pádem platí vysoké odvody, tak je logické, že si tu svou zásluhu, že držel systém při životě, vezme zpátky. Prostě je správné, když někdo hodně pracuje, tak že za hodně práce dostane hodně peněz. A tady se děje pravý opak, že čím víc práce, tím menší odměna. To prostě není morálně správně.

Martina: Zároveň jste kritizovala mimořádné příspěvky důchodcům. To znamená, že jste proti rovnostářství, které se tímto nastoluje?

Markéta Šichtařová: Jsem proti rovnostářství. Ano, jsem proti jakémukoliv kolektivismu, včetně ekonomického projevu, jakým je ekonomické rovnostářství.

Padesát procent naší ekonomiky je přerozdělováno, je tedy státní, socialistická. Jsme z poloviny kapitalistická, z poloviny socialistická země - nefunkční hybrid, kočkopes.

Martina: Takže třeba opatření ministerstva financí, které by se ubíralo směrem k důchodcům, vnímáte v této době obrovské inflace jako nešťastné? Nebo vám to přijde jako přijatelné řešení, protože někde se ty peníze vzít musí?

Markéta Šichtařová: Musíme odlišit, a nepatlat dohromady banány a brambory, protože jedna věc je nastavení parametrů důchodového systému, kde já říkám, že důchodový systém jde špatným směrem, nejenom, že je neudržitelný, ale navíc ještě opouští princip zásluhovosti, což je nemorální. To je věc jedna. A věc druhá je, jak mají lidé přežít teď, v době vysoké inflace. A jedna věc je, jak mají přežít, a druhá věc je, abychom inflaci nepoháněli ještě dál.

A tady je problém v tom, že jakékoli plošné rozdání peněz, jakkoli velké skupině lidí, a sem spadalo třeba i udělení příspěvku plošně 5 000 korun všem lidem, kteří mají děti, a podobně, což je jenom vrchol ledovce. Ale jakékoliv plošné rozdávání peněz v tento okamžik vede k tomu, že inflaci ještě pohání dál. A vtip je v tom, že my máme subjektivně pocit, jako každý jedinec, že když vláda rozdává jakýkoliv příspěvek, ať už to je tento příspěvek na děti, nebo příspěvek na důchodce, nebo na jakoukoli jinou skupinu, to je úplně fuk, tedy jestliže vláda podle nějakého plošného klíče rozdává příspěvek, tak že si jedinec polepší. A to je právě omyl, protože tento jedinec si nepolepší, i když má subjektivní pocit, že si v tu danou chvíli polepší.

Ale vzhledem k tomu, že toto jednání vlády, toto rozdávání peněz dál navyšuje inflaci, dochází dál k tomu, že inflace roste rychleji, než kolik zaměstnavatelé stačí přidávat svým zaměstnancům, než kolik firmy stačí vydělávat na svém zisku, a proto reálně všichni chudneme. Takže máme subjektivně kratinkou chvilinku pocit, že jsme bohatší, ale z dlouhodobého toto rozdávání peněz vede k ještě větší chudobě, což si samozřejmě daný jedinec v danou chvíli neuvědomuje, a samozřejmě vždycky logicky bude chtít peníze od vlády přidat. Ale na velkých číslech to takhle nefunguje.

Martina: Je to, v čem se teď vynacházíme, systémová krize?

Markéta Šichtařová: Ano, je to systémová krize. Je to krize, která je způsobená tím, že my už jsme dneska v podstatě z poloviny socialistická ekonomika, což můžu doložit na číslech, protože když se podíváme na podíl veřejných výdajů na HDP, tak ty už dneska činí nějakých 46 procent, a postupně rostou, takže zaokrouhleno prakticky 50 procent. A jestliže máme 50 procent veřejných výdajů na HDP, tak to znamená, že polovina ekonomiky je státní, přerozdělovaná, tedy socialistická. Takže my jsme z poloviny kapitalistická země, z poloviny socialistická - to je totální hybrid, kočkopes.

Martina: Kapitalisticky pracovat, socialisticky žít.

Markéta Šichtařová: Tak nějak. A samozřejmě tento podíl veřejných výdajů už je nastartován tak, že neustále roste, takže se stáváme stále víc socialistickou zemí, a v tuhle chvíli je to pravděpodobně už nezvratný trend, a to samozřejmě vede k systémové krizi, kdy taková země musí být nutně ekonomicky neefektivní. S tím se nedá nic dělat, takhle je systém nastaven. A když lidem sáhnete na jakékoli peníze a řeknete jim: My vám teď nepřidáme, protože budeme méně přerozdělovat, protože chceme méně socialistickou ekonomiku, tak budou všichni protestovat, protože my ty peníze chceme, chceme si polepšit. Ale oni si tím pohoršují.

Směřujeme k RVHP 2, které bude územně definováno nikoliv od Karlových Varů na východ, ale od Košic na západ

Martina: Je příznakem systémové krize i to, že u nás mají státní zaměstnanci větší platy, než v soukromí? Mně vždycky po revoluci přišlo normální, že je to obráceně.

Markéta Šichtařová: Normální to je obráceně, a ano, je to jeden z příznaků této systémové krize, který značí, že ekonomika postupně jede z kopce, a postupně se dostává do ohromné neefektivity, kdy směřujeme k něčemu, jako bylo RVHP, akorát že teď to bude nějaké RVHP 2, které bude definované územně nikoliv od Karlových Varů na východ, ale spíše někde od Košic na západ.

Martina: Myslíte, že to, co se děje, má souvislost s jevem, o kterém mluví mnozí sociologové, politologové, geopolitologové jako o degradaci, sestupu, zániku Západu?

Markéta Šichtařová: Itálie přežila i po pádu říše římské, takže, svým způsobem degradace určitého vývojového stupně neznamena, že poté, až tato civilizace bude pohlcena nějakou více životaschopnou civilizací, že to bude její totální konec. Ale dojde k velké kvalitativní změně.

Martina: Markéto Šichtařová, my jsme si teď zvykli všechno, co se děje ve společnosti, v ekonomice, všechny krize, svádět buď na covid, nebo na válku na Ukrajině. Můžeme to udělat i v tomto případě, nebo obě tyto události v podstatě jenom v plné nahotě ukázaly špatně nastavený systém, a jenom urychlily rozklad?

Markéta Šichtařová: Ano, obě události trochu urychlily rozklad, ale zdroje systémové krize tu byly nastartovány už dávno, právě někdy od roku 2002, a zhruba od pádu Dvojčat. Už tehdy byly v ekonomice nastaveny mechanismy velmi závadně, a proto mohlo dojít k tomu, že v roce 2008 byla velká celosvětová finanční krize. Kdyby nebyly tyto mechanismy tak chybně nastaveny, tak by v roce 2008 došlo k celkem normální obyčejné hospodářské krizi, nikoli k hluboké finanční krizi. A protože jsme se v té době tak vyděsili, a vyjevili, že dochází ke krizi, která je hluboká, tak se tyto mechanismy ještě posílily. Namísto abychom nechali krizi normálně probublat ekonomikou, aby vyhnulo a odbouralo se všechno neefektivní, a zbankrotovaly podniky, municipality, ale i státy, které byly neživotaschopné, aby se pak finančně restartovaly, aby mohly vzniknout startupy, tak jsme začali to neživotaschopné zachraňovat, a ještě víc jsme zakonzervovali chybné mechanismy. Začali jsme se ještě rychleji zadlužovat.

Podívejte se, jak se tehdy v roce 2008 říkalo: My se prodlužíme a proinvestujeme z krize. To bylo právě další zhoršování té situace. Snažili jsme se krizi léčit tím, co tuto krizi vyvolalo. Byla to vlastně pyramidová hra, která se postupně rozšiřovala. A pak do toho přišly chuťovky jako válka na Ukrajině a covid a uzavírky, a to byly jenom drobnosti, které přišly v době, kdy už ekonomika byla tak nemocná, že je neustála. Kdyby byla ekonomika zdravá, kdyby byla kapitalistická, na Západě, tak v tu chvíli by uzavírky během covidu ustála celkem bravurně. Prostě bychom během jednoho roku propadli o nějaké ohromné číslo, třeba o 20 procent víc, než bychom propadli jinak, potom bychom

v dalším roce vzrostli o 20 procent kvůli statistické základně, a pak bychom se dostali velmi rychle na předcovidovou úroveň, a zase bychom jeli dál. Elegantně. Zanikly by, velmi rychle by zanikly neživotaschopné podniky, vznikly by nové startupy, a ekonomika by se tímto způsobem uzdravila. Paradoxně. Ale k tomu nedošlo, protože bylo vrhnuo do oběhu víc peněz, a tyto peníze zachránily přesně to neživotaschopné, co mělo zbankrotovat. Takže jsme stav ještě zhoršili.

Zmršili jsme si evropský energetický mix zrušením stabilních zdrojů energie a nainstalováním nestabilních obnovitelných zdrojů. A tím jsme založili na nedostatek energie v Evropě.

Martina: Markéto, můžeme alespoň to, co se v uplynulém roce dělo s cenami energií, svést na válku na Ukrajině?

Markéta Šichtařová: Nemůžeme, protože válka na Ukrajině způsobila jednu jedinou věc, způsobila problémy s ruským plynem. Ale v Evropě došlo k tomu – že právě tím, jak se dlouhodobě, od toho roku 1990, měnil evropský energetický mix kvůli zelené politice – že v Evropě vzniklo příliš mnoho nestabilních zdrojů, a příliš málo stabilních zdrojů. A právě abychom nezpůsobili blackout, tak jsme museli začít nestabilní zdroje dorovnávat nějakými stabilními. Ale všechny stabilní byly podle ekologů fuj fuj, uhlí bylo fuj, jádro bylo fuj, tak bychom mohli pokračovat, a jediné, čím jsme mohli být schopni, zejména v Německu, ale i v dalších zemích, dorovnávat podpětí a přepětí v přenosové soustavě, byly plynové elektrárny, jako na potvoru. A do toho přišla ruská, nebo ukrajinská krize, takže nám najednou plyn, na kterém jsme začali být závislí, zdražil. Ale to se jenom v danou chvíli setkaly dva nepříjemné faktory.

Ale všimněte si, že první základní faktor je, že jsme si, a já musím říct to slovo, zmršili evropský energetický mix tím, že jsme si odinstalovali stabilní zdroje energie, a nainstalovali nedostatek nestabilních obnovitelných zdrojů. A když jsme toto udělali, tak jsme si založili situaci na to, aby byl v Evropě nedostatek energie. A ten už jsme pak, už jenom jako třesínku na dortu, zvýraznili tím, že nám najednou chybí ruský plyn. Ale to není prapříčina, to je jenom něco, co ještě víc potencuje přetlak poptávky nad nabídkou energií.

Martina: Proto jste v loni v létě řekla, že klimatologové na nás přivolávají dluhovou krizi?

Markéta Šichtařová: V podstatě ano. Je to jeden z kanálů, jak na nás klimatologové přivolávají dluhovou krizi. A povšimněte si jedné věci, a ta mě opravdu až škodolibě baví: ti sociální inženýři, kteří nejsou provařeni byznysem, a přicházejí jenom s nějakou ideologií, ti se prostě musí principiálně seknout. A v tomto případě byla zelená ideologie založena na tom, že budeme z nějakého důvodu, ať už z jakéhokoliv, bojovat proti CO₂, a odinstalujeme si stabilní zdroje, a všichni zchudneme, protože je morálně správné, že zchudneme, a hlavně že nebude CO₂.

Fajn, dobrý, vyjdeme tedy z tohoto paradigmatu, ať už je, nebo není technicky správně, a teď si povšimněte jedné věci: Já dlouhodobě roky říkám, že ekologicky se vždycky chová jenom bohatá země. Chudá země nemá na to, aby se chovala ekologicky. A teď, co se stalo, my jsme si kvůli ekologům odbourali, úplně dobrovolně jsme si zničili evropskou energetiku, tím pádem jsme si vyvolali inflaci, a tak jsme zchudli. A co dělají lidé? Začali pálit uhlí, pálit dřevo, a meteorologický ústav nedávno vydal zprávu, že se výrazně zhoršilo ovzduší a že najednou je ve vzduchu víc CO₂. Proč? Kvůli těmto ideologům. Kdyby nás ideologové nedonutili zchudnout, bylo by CO₂ méně. Vždyť to je přeci úplně paradoxní: Čím víc uměle, inženýrsky tlačíme na to, že budeme bojovat proti CO₂, tím více ho máme ve vzduchu.

Martina: Stačí si vzpomenout na Francii v loňské zimě, kterou nakonec před blackoutem zachránila

narychlo zprovozněná elektrárna na mazut, což je pro mě asi úplně nejhorší způsob, jakým přicházet k energii.

Markéta Šichtařová: To je přesně ono, ale to platí úplně ve všech oblastech. Platí princip, že když s nějakým ideologickým plánem, jak odstraníme krize, přijdeme z vrchu, tak způsobíme, že finální krize bude ještě mnohem delší a hlubší než to, co jsme chtěli odstranit. Prostě takhle to nefunguje. Tržní ekonomika je to jediné, neviditelná ruka trhu, co je schopno posouvat společnost dál.

Martina: Řekla jste, jak se v této situaci chová Evropská banka. Vidíte tedy vůbec nějakou ochotu se z této krize, do které jsme se velmi sofistikovaně dostali, poučit?

Markéta Šichtařová: Ne, nevidím vůbec žádnou ochotu. Čím hlouběji jsme v krizi, ekonomické, ale i energetické, a vlastně i ekologické, tím více lidé volají po pseudořešeních, která nás do toho stavu dostala. Protože zatím příčiny nechápou. Pravděpodobně jako je feták ochoten přestat fetovat, až když dosedne na úplně morální dno, tak i my zřejmě musíme dopadnout ještě hlouběji na dno, aby většina společnosti pochopila, co je špatně. Že socialismus je špatně, že sociální inženýrství je špatně, aby se kyvadlo společenské poptávky vychýlilo na druhou stranu.

Dluhová krize v Evropě už je nastartována, a bude sílit

Martina: Markéto Šichtařová, kde vidíte cestu? Představte si, že jste premiérka a zároveň ministryně financí, máte většinovou oporu v parlamentu, co byste udělala? Jak byste řešila tuto situaci, konkrétně inflaci, vysoké ceny energií, a vůbec přízrak dluhové krize?

Markéta Šichtařová: Byla bych smetena úplně stejně jako Liz Trussová.

Martina: A co byste navrhla? Za co by vás sejmuli?

Markéta Šichtařová: Víte co, já bych navrhla drastické snížení daní. Povšimněte si, pravý opak toho, co se vláda snaží. Vláda se snaží dostat do rozpočtu víc peněz, já bych se naopak snažila peníze z rozpočtu dostat pryč, nevybírat peníze od lidí. To znamená snížit státní sektor. Drasticky bych snížila daně z příjmů, dál bych úplně zrušila veškeré dotace na jakékoliv ideologické projekty, jakoukoliv zelenou politiku, jakékoliv neziskovky, jakékoliv. Prostě bez pardonu, úplně všechno, a začala bych postupně propouštět státní zaměstnance, a to do takového stavu, abychom se finálně dostali alespoň do stavu, kde jsme byli s počtem státních zaměstnanců v roce 91 nebo 92.

Ale vědoma si toho, že můj politický kapitál by měl jenom velmi krátkého trvání, protože bych byla nakonec smetena, to znamená, že bych měla jenom velmi krátkou dobu na realizaci těchto jevů, tak bych věděla, že by pro ekonomiku bylo lepší, kdyby státní zaměstnanci byli propouštěni postupně, třeba v průběhu pěti let, ale taky bych věděla, že z organizačních důvodů to musí proběhnout rychle, velkým třeskem, takže bych je třeba propustila během tří měsíců, protože to by bylo jediné řešení, které by bolelo strašně moc, a najednou bychom tady měli obrovskou míru nezaměstnanosti, ale byla by to jediná šance, jak ekonomiku dlouhodobě restartovat. Takže bychom si prošli druhou transformací.

Martina: Hm, tak to opravdu nevím, jak hluboko budeme muset v tom blátě vězet, abychom našli kuráž na takovýto ozdravný program. Řekněte mi, kdy očekáváte, protože na tento program pravděpodobně nikdo nebude mít síly, aby ho aspoň částečně realizoval, kdy můžeme čekat druhou smrtku, dluhovou krizi?

Markéta Šichtařová: Já bych o tom spíš mluvila trošku jiným způsobem. Dluhovou smrtku, dluhovou krizi, a tak dál – já totiž mám trochu jinou vizi. Myslím, že dluhová krize do Evropy přijde.

A teď si nadefinuujme, co to znamená „dluhová krize“. Dluhová krize je stav, ve kterém je v podstatě dneska Itálie, je to stav, kdy dlužník není schopen bez pomoci třetí strany splácet svoje dluhy, a bez pomoci by zbankrotoval. A to třeba Itálie dneska je. Kdyby Evropská centrální banka nepomáhala italské vládě monetizovat její dluh, tak by Itálie už dneska zbankrotovala, protože by nebyla schopna financovat svůj chod. To víme. Takhle to je, a uvádím to jenom jako příklad.

Tedy dluhová krize už svým způsobem v Evropě je, a bude pravděpodobně ještě sílit, budou v ní pravděpodobně nejenom státy, jako je Itálie, ale budou v ní i některé firmy, budou v ní i některé domácnosti, protože domácnostem najednou skončí fixace hypoték, domácnosti zchudnou, protože jejich příjmy nestačí kompenzovat inflaci, takže pro ně najednou bude mnohem těžší splácet. Zvýší se jim splátky na energie, zálohy na energie, takže domácnosti zchudnou, nebudou moci splácet svoje dluhy. Tedy dluhová krize už je v podstatě pomalinku nastartována.

Ale, a teď právě přichází to podstatné, jak jsem říkala, že kdybychom byli čistokrevná kapitalistická tržní ekonomika, tak by došlo ke krátké prudké krizi. Spousta firem, municipalit, by zbankrotovala, došlo by i k mnoha osobním bankrotům, k nějakým exekucím, a došlo by k velkému restartu, kde by během třeba roku, dvou let, došlo k překocení, k prudkému růstu ekonomiky, a v průměru ke zvyšování životní úrovně. Ale tomu by předcházel prudký propad.

Jenomže vzhledem k tomu, že jsem tady před chvílí popisovala na číslech, že Evropa už je, minimálně Česká republika, Evropa se tomu blíží, z poloviny socialistická ekonomika, Skandinávie víc než z poloviny, tak myslím, že k tomuto scénáři nedojde. Že sice nastane dluhová krize, ale bude maskována podobně, jako je maskována v Itálii. Itálie je sice technicky vzato v dluhové krizi, ale jak jsem říkala, je jí pomáháno, takže to navenek není vidět. A stejně tak pravděpodobně dojde k tomu, že až se dostanou do dluhové pasti firmy, individuální spotřebitelé, tak jim pravděpodobně bude nějakým způsobem pomáháno, třeba takovou pomocí, jako je cenový strop, který teď vláda uvalila formou dotací na cenu elektřiny. To už je podobná pomoc. A k něčemu podobnému pravděpodobně přijde, protože nikdo nebude mít politickou vůli nechat proběhnout takhle hlubokou ozdravnou krizi. A z toho titulu bude tato dluhová krize zamaskována, a dojde k nějakému velmi pomalému měkkému přistání do RVHP číslo 2. Prostě k tomu ještě většímu socialismu, ještě většímu přerozdělování, kdy toto přerozdělování nebude skoro poloviční, jako teď, ale bude více než poloviční, a tím pádem co kdo vydělá, mu bude sebráno na daních, a bude to rozdáno na dotacích těm, kteří budou v osobním bankrotu. Takže všichni skončíme v rovnostářském socáči, a tím pádem nedojde k velkému nárazu, který si spousta lidí představuje, který by si ekonomika vlastně zasloužila, a který bychom potřebovali, abychom se mohli odrazit na nějakou vyšší úroveň, a místo toho dojde spíš k zakonzervování obrovské míry neefektivity.

Martina: Kouřmo, šedo...

Markéta Šichtařová: Tak. A dlouhodobě. Dlouhodobě, bude to otázka několika let, mnoha let, a potom to s největší pravděpodobností, jednoho dne, za dlouho, skončí něčím podobným, jako byla ekonomická transformace v roce 1990, po revoluci, ale k tomu bude muset být ekonomika ještě více socialistická, aby tady ve společnosti vzniklo to, že takovou transformaci opravdu chceme.

Zelená energie je jako virus, který nakazil celou západní civilizaci

Martina: Markéto, a toto všechno, co jste popsala, se děje proto, aby Evropská unie neztratila tvář? Nebo je to otázka celého Západu?

Markéta Šichtařová: Myslím, že je to otázka celého Západu. Dejme tomu, že zelená politika, Green Deal, je typicky evropská záležitost, třeba v Americe se to tak nehrotí. Ale jinak je to prostě jakýsi virus, který postihl celý euroatlantický svět, euroatlantickou civilizaci. Je to prostě celý provázaný

konglomerát ideologií: Všechny genderové ideologie, zelené ideologie, to, že zbraně jsou „fujky fujky“, že přerozdělování je správně, že nesmí být krize, že budeme povinně očkovat nejenom rizikové skupiny... Je to vlastně vždycky obrácení příčiny a následků. To je špatné pojetí.

Třeba covid. Tam se už na počátku zvolil jiný přístup, než by zvolila tržní ekonomika. Tržní ekonomika by před dvaceti třiceti lety zvolila přístup: Každý se musí bránit sám. Když je někdo ohrožen, tak ten ohrožený člověk zvolí maximální kalibr ochrany. Nebude nikam chodit, bude chodit ve skafandru, nechá se maximálně naočkovat. A teď se tato logika úplně převrátila, a není už to o tom, že každý jeden jedinec se musí o sebe postarat, ale že celá společnost je odpovědná za jednotlivé jedince, a celá společnost musí povinně očkovat, a povinně rouškovat, i když není ohrožena. Čili došlo k obrácení předpokladu, a už to není o tom, že jednatel se stará o sebe, ale že celá společnost je odpovědná za jednotlivce.

A to je princip, který aplikujeme i do zelené politiky a do ekonomiky obecně. Je to kolektivistický princip kolektivismu, který se táhne jako červená nit, a je v podstatě hlavním zdrojem, hlavní příčinou ekonomických problémů. V okamžiku, kdy v našich myslích, mentálně, jako společnost, opustíme kolektivismus, a znovu se vrátíme k individualismu, tak začneme úplně jinak vnímat v podstatě všechna celospolečenská témata, od genderových, přes zelená, až po ekonomické, a ekonomika se znovu nastartuje.

Martina: Je zvláštní, že tento ryzí socialismus zachvátil právě Západ. A dokonce i postkomunistické země, které by měly mít určitý must, aby byly bdělé proti tomu, co se k nim najednou opět vrací, ale jinými okny.

Markéta Šichtařová: Já mám teorii, že to je svým způsobem přirozený vývoj, že každá společnost má, tak jako každý organismus, ve svých genech nějaké narození, nějakou plnou sílu, a postupnou degradaci až k smrti. A něco podobného má ve svých genech jakákoliv společnost, že v okamžiku, kdy si společnost zvolí nějakou vládu, tak tato vláda začne přirozeně slábit, čím dál tím víc intervenovat do ekonomiky, překlápět zemi k byrokracii a k socialismu, až nakonec dojde k degradaci a zániku dané společnosti. Tak zanikla římská říše, na přílišnou byrokracii a příliš silný stát, a byla pohlcena živelnou, dneska by se řeklo třeba pankáčskou, neregulovanou společností, hordami barbarů. A něco podobného svým způsobem prožíváme i teď. A je to v genech každé společnosti, aby se zrodila, postupně sílila, a pak začala degenerovat tím, že stát má čím dál tím větší místo, dokud nedojde k nějakému velkému přerodu, úmrtí společnosti, ekonomické transformaci, a ke znovuzrození nové společnosti.

Takže myslím, že to je přirozený jev, že západní společnost má už období prosperity za sebou, teď bude chvíli degradovat, dokud na Západě nepříjde nějaký nový velký třesk, a společnost se neobrodí. A pravděpodobně už bude v tu chvíli uchválena nějakými novými etniky, bude tady úplně jiný rasový mix, a budeme asi pod velkým vlivem třeba Číny, a tak dále. Ale to není nic proti ničemu, prostě potom jednoho dne dojde k tomu, že se znova vrátíme k tržnímu systému.

Martina: Když to takto říkáte, tak mě napadá: K čemu jsou vlastně všechny ekonomické teorie?

Markéta Šichtařová: K tomu, aby popsaly přesně to, co teď myslím: Že se prostě neviditelné ruce trhu nesmíme stavět do cesty.